

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 26/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED],
zastúpených JUDr. Ondrejom Urbanom, MBA, advokátom, advokátska kancelária URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16C/24/2018 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. novembra 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16C/24/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému v sume 2 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia sú priami pozostalí po nebohom [REDACTED], ktorý 10. mája 2017 tragicky zahynul vo vojenskom priestore letiska v Prešove pri páde policajného vrtuľníka, ktorého vlastníkom a súčasne i prevádzkovateľom bolo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“). Žalobou podanou na okresnom súde 7. augusta 2018 si sťažovatelia ako priami pozostalí po nebohom uplatňujú nárok

na náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy voči Slovenskej republike, zastúpenej ministerstvom (ďalej len „žalovaný“).

3. Žaloba bola doručená žalovanému 9. novembra 2018 s výzvou na vyjadrenie v lehote 20 dní. Žalovaný 30. novembra 2018 požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie k žalobe z dôvodu, že vo veci je potrebné vyžiadať si stanoviská a podklady od vecne príslušných útvarov žalovaného. Súd uznesením zo 6. decembra 2018 žiadosti žalovaného vyhovel a lehotu na podanie vyjadrenia predĺžil do 15. januára 2019. Žalovaný 17. januára 2019 doručil vyjadrenie k žalobe. Súd uznesením z 18. januára 2019 vyzval sťažovateľov na vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného v lehote 20 dní. Sťažovatelia 12. februára 2019 doručili okresnému súdu vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného spolu s návrhom na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4. Spoločnosť KOOOPERATIVA poisťovňa a. s. Vienna Insurance Group oznámila 8. februára 2019 a spoločnosť Generali Poisťovňa a. s. (ďalej len „intervenient 2“) oznámila 27. februára 2019 vstup do konania ako intervenient na strane žalovaného.

5. Okresný súd uznesením z 29. marca 2019 priznal žalobcom oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 95 % a 23. apríla 2019 vyrubil sťažovateľom súdny poplatok za žalobu každému v sume 528 eur. Sťažovatelia 1. mája 2019 podali sťažnosť proti uzneseniu o oslobodení od súdnych poplatkov. Súd uznesením z 12. novembra 2019 zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka z 29. marca 2019 tak, že priznal žalobcom oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 100 % a rozhodol o vrátení zaplateného súdneho poplatku. Zároveň uznesením z 12. novembra 2019 vyzval žalovaného na vyjadrenie k vyjadreniu žalujúcej strany v lehote 20 dní a oznámil stranám sporu vstup intervenientov do konania na strane žalovaného. Žalovaný 4. decembra 2019 doručil súdu doplnujúce vyjadrenie k vyjadreniam sťažovateľov, ktorí 23. decembra 2019 doručili svoje vyjadrenie k vyjadreniu žalovaného.

6. Okresný súd 3. januára 2020 nariadil pojednávanie na 27. február 2020. Právny zástupca intervenienta 2 požiadal 5. februára 2020 o odročenie pojednávania z dôvodu predvolania na kúpeľnú liečbu s tým, že vzhľadom na zložitosť veci nesúhlasí so substitučným zastúpením. Okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania a nariadil ho na 26. marec 2020. Právny zástupca sťažovateľov požiadal 25. februára 2020 o odročenie pojednávania z dôvodu dlhodobu plánovanej zahraničnej pracovnej cesty s tým, že sťažovatelia trvajú na jeho osobnom právnom zastúpení. Súd zrušil nariadený termín pojednávania a vo veci nariadil pojednávanie na 6. apríl 2020. Právny zástupca sťažovateľov požiadal 13. marca 2020 o zmenu nariadeného termínu pojednávania z dôvodu kolízie s iným pojednávaním. Okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania a vo veci nariadil pojednávanie na 21. máj 2020. Nariadený termín pojednávania súd 7. mája 2020 zrušil z dôvodu preventívnych opatrení na ochranu verejného zdravia a zamedzenia šírenia ochorenia COVID-19 a vo veci nariadil pojednávanie na 25. jún 2020.

7. Pojednávanie 25. júna 2020 sa uskutočnilo a po meritórnom prejednaní sporu a po predbežnom právnom posúdení veci ho súd odročil na 15. október 2020. V nariadenom termíne sa však neuskutočnilo a bolo odročené z dôvodu karantény zákonného sudcu. Okresný súd 20. októbra 2020 nariadil pojednávanie na 18. január 2021. Termín pojednávania bol však zrušený z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 a prijatých opatrení uznesením vlády o obmedzení slobody pohybu a pobytu zákazom vychádzania od 1. januára 2021. Okresný súd preto nariadil pojednávanie

na 22. marec 2021. Nariadený termín pojednávania súd zrušil z dôvodu prijatých preventívnych opatrení v súvislosti so zamedzením šírenia nákazlivej choroby a nariadil pojednávanie na 31. máj 2021.

8. Na 31. máj 2021 nariadené pojednávanie súd odročil bez meritórneho prejednaní veci z dôvodu žiadosti právneho zástupcu intervenienta 2 na 9. september 2021. Pojednávanie uskutočnené 9. septembra 2021 po meritórnom prejednaní sporu súd odročil na 29. november 2021 na účel vykonania dokazovania listinami navrhnutými žalujúcou stranou. Okresný súd nariadený termín pojednávania zrušil z dôvodu prijatých preventívnych protipandemických opatrení obmedzením slobody pohybu a pobytu zákazom vychádzania od 25. novembra 2021 prijatých uznesením vlády a nariadil pojednávanie na 10. február 2022.

9. Napriek skutočnosti, že napadnuté konanie trvalo ku dňu podania ústavnej sťažnosti 3 roky a 3 mesiace, okresný súd o žalobe sťažovateľov právoplatne nerozhodol a vo veci dosiaľ nebolo vydané jediné meritórne rozhodnutie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

10. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti a jej doplneniach rozsiahlo argumentujú, v čom vidia splnenie predpokladov na vyslovenie porušenia označených práv a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, poukazujúc na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Namietajú najmä neodborný a neefektívny postup okresného súdu v napadnutom konaní, čoho dôsledkom je neprimeraná dĺžka súdneho konania.

11. Vo vzťahu ku kritériám pre posudzovanie prietáhov sťažovatelia uvádzajú, že pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetnú vec nemožno hodnotiť po právnej ani faktickej stránke ako zložitú. Tento druh sporových konaní tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Dokazovanie primárne prebiehalo formou listín a výsluchu sporových strán a svedkov. V tomto prípade nejde o veľký počet listín ani o konanie s veľkým počtom strán, dokonca ani o konanie s medzinárodným prvkom. Ako vyplýva z judikatúry ústavného súdu, ani prípadná skutková zložitosť nezbavuje konajúce súdy zodpovednosti za prietahy.

12. Sťažovatelia uvádzajú, že ako žalobcovia v napadnutom konaní sa vždy správali spôsobom, aby k završeniu ochrany ich práv došlo v čo najkratšom čase. Jednoznačne to dosvedčujú všetky ich včasné podania, ako aj účasť právneho zástupcu sťažovateľov na pojednávaniach. Neprimeraná dĺžka napadnutého konania nie je dôsledkom správania sťažovateľov, ktorí sú v konaní aktívnou stranou, sú zastúpení právnym zástupcom, vždy rešpektujú pokyny súdu a dodržujú súdom stanovené lehoty na predloženie vyjadrení.

13. K postupu samotného súdu uvádzajú, že kratšie obdobia nečinnosti nemusia znamenať zbytočné prietahy, avšak podľa sťažovateľov možno nepochybné konštatovať, že postupom okresného súdu došlo k zbytočným prietahom. Okresný súd síce úkony vykonáva, ale jeho postup je potrebné považovať za laxný, teda za taký, ktorý efektívne nevedie k vydaniu právoplatného meritórneho rozhodnutia.

14. Ďalším kritériom, ktoré treba zohľadniť pri posudzovaní dĺžky konania, je význam konania pre sťažovateľov. Spor má pre sťažovateľov značný význam, ekonomický, ako aj satisfakčný. Žaloba podaná sťažovateľmi sa týka nemajetkovej ujmy, ktorú si od štátu nárokuje v dôsledku tragickej smrti člena ich rodiny. Vzhľadom na predmet konania je evidentné, že konečné vyriešenie daného sporu je pre sťažovateľov významné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

16. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd vychádza z toho, že ich účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom k odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu: právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na význam predmetu sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

17. Ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd už vo svojich rozhodnutiach vyslovil, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 63/05). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru), sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04 a iné).

18. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) ústavný súd pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam pre účastníkov konania.

19. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov. Toto právo

totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

20. Pokiaľ ide o kritérium významu veci pre sťažovateľov, ústavný súd nespochybňuje, že predmet napadnutého konania, ktorým je náhrada škody a nemajetkovej ujmy, ku ktorej došlo v súvislosti s úmrtím otca sťažovateľov, je vecou, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP).

21. V súvislosti s posúdením kritéria zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na väčší počet účastníkov na oboch stranách sporu (na strane žalovaného vystupujú dvaja intervenienti) napadnuté konanie vykazuje faktickú zložitosť, ktorá mala čiastočný podiel na jeho doterajšej dĺžke (napr. žiadosti intervenienta 2 o odročenie pojednávania). Zároveň sa vec javí ako právne zložitá, keďže v rámci jej právneho posúdenia sa súd musí vysporiadať s otázkou rozhodujúcou pre uplatnenie režimu zodpovednosti, t. j. či nebohý bol „cestujúcim“ v zmysle „Montrealského dohovoru“ a európskych (únijných) predpisov na úseku civilného letectva (vo väzbe na žalovaným predložený znalecký posudok), a v závislosti od jej posúdenia rozhodnúť, či na daný prípad bude aplikovať medzinárodné predpisy alebo vnútroštátnu právnu úpravu. V posudzovanom prípade teda prichádza do úvahy aj aplikácia medzinárodnej zmluvy. O zložitosti právneho posúdenia napokon svedčí aj podanie návrhu sťažovateľmi na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. c) CSP.

22. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v napadnutom konaní, ústavný súd zistil, že aj sťažovatelia prispeli svojim správaním k doterajšej dĺžke napadnutého konania, a to dvomi žiadosťami ich právneho zástupcu o odročenie/zmenu termínu nariadeného pojednávania.

23. V súvislosti s postupom súdu v napadnutom konaní ústavný súd z prehľadu procesných úkonov zistil, že okresný súd ku dňu podania ústavnej sťažnosti konal o žalobe sťažovateľov 3 roky a 3 mesiace. Ústavný súd konštatuje, že od podania návrhu 7. augusta 2018 do nástupu pandémie COVID-19 v marci 2020 okresný súd konal vo veci v zásade plynulo, vykonával procesné úkony potrebné pre meritórne rozhodnutie. V tomto období možno okresnému súdu vytknúť len krátkodobú nečinnosť pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov proti uzneseniu o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (podanej 1. mája 2019), o ktorej rozhodol 12. novembra 2019. Priebeh konania v rokoch 2020 a 2021 bol poznačený odročovaním pojednávania jednak z dôvodu prijatých protipandemických opatrení, ako aj z dôvodu žiadostí o odročenie právneho zástupcu žalobcov a intervenienta.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že hoci doterajší postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol celkom bez prietahov, ich intenzita s prihliadnutím na všetky okolnosti napadnutého konania nedosiahla taký stupeň závažnosti, ktorý by mohol viesť k záveru o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

25. Ústavný súd pri posudzovaní postupu okresného súdu prihliadol na to, že priebeh napadnutého konania spadá aj do obdobia vyhlásenia výnimočného a núdzového stavu a jeho rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Prijaté právne opatrenia a tiež celková spoločenská situácia v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania. Uvedenú skutočnosť však nemožno pripočítať na ťarchu vo veci konajúceho súdu (m. m. I. ÚS 373/2020). Aj keď štátom prijaté protipandemické opatrenia nie sú dôvodom na zbavenie zodpovednosti súdu za plynulý priebeh konania, uvedený záver sa týka predovšetkým konaní, ktoré začali s podstatne väčším časovým odstupom (teda skôr) pred nástupom epidémie COVID-19. Napadnuté konanie začalo v auguste 2018, a tak jeho celkovú doterajšiu dĺžku (3 roky a 3 mesiace) v nezanedbateľnej časti (viac ako rok a pol) prítomnosť nebezpečnej nákazlivej choroby ovplyvnila. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že ak aj okresný súd v uvedenom období pristúpil k odročeniu či zmene termínu nariadeného pojednávania z dôvodu prijatých protipandemických opatrení či žiadostí sporových strán, pojednávanie odročil spravidla o 1 až 2 mesiace. Dôsledne tak dozeral na to, aby primerane vyvážil potrebu odročenia pojednávania na jednej strane a požiadavku plynulosti konania na strane druhej.

26. Ústavný súd nepovažuje dĺžku napadnutého konania do času podania ústavnej sťažnosti za neprimeranú, resp. dosahujúcu potrebnú ústavnoprávnu intenzitu, a to vzhľadom na všetky okolnosti veci, najmä na jej zložitosť, správanie sťažovateľov v konaní a objektívne prekážky postupu súdu. K takémuto záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy a zložitosti veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 50/2015).

27. Z uvedených dôvodov ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

28. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby sťažovatelia v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prieťahom, predložili ústavnému súdu novú sťažnosť.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu